

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII DLA KLAS 7 I 8

Szkoła Podstawowa – Opracowanie przedmiotowe w układzie tabelarycznym według poziomów wymagań

Zasada kumulatywności oceniania: Uczeń na każdą kolejną, wyższą ocenę musi posiadać wiadomości i umiejętności przypisane do ocen niższych (np. uczeń ubiegający się o ocenę bardzo dobrą spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą oraz bardzo dobrą).

KLASA 7 – HISTORIA

Dział tematyczny	Dopuszczający (2) <i>Konieczne: podstawy, pojęcia, daty</i>	Dostateczny (3) <i>Podstawowe: proste opisy i relacje</i>	Dobry (4) <i>Rozszerzające: zjawiska, praca z mapą</i>	Bardzo dobry (5) <i>Dopełniające: związki przyczynowo-skutkowe</i>	Celujący (6) <i>Wykraczające: ocena, źródła, problemowe</i>
1. Europa po kongresie wiedeńskim	• podaje daty graniczne kongresu wiedeńskiego (1814–1815) i bitwy pod Waterloo (1815) • wskazuje kluczowych wynalazców i ich dzieła (np. James Watt i maszyna parowa) • definiuje pojęcia: restauracja, legitymizm, równowaga sił, rewolucja przemysłowa • wymienia główne mocarstwa decydujące w Wiedniu (Wielka Brytania, Rosja, Prusy, Austria, Francja)	• wyjaśnia zasady ładu pokongresowego: restauracji, legitymizmu i równowagi sił • wyjaśnia przyczyny wybuchu rewolucji przemysłowej w Anglii i jej rozprzestrzeniania się • charakteryzuje główne założenia ideologii: liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu • omawia cele powstania i rolę Świętego Przymierza	• odczytuje z mapy zmiany terytorialne po kongresie wiedeńskim (nowe granice Prus, Austrii, Rosji) • analizuje teksty źródłowe (manifesty, deklaracje) i przypisuje je do właściwych ideologii • identyfikuje na ilustracjach przejawy rewolucji przemysłowej i urbanizacji	• wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe między rozwojem przemysłu a narodzinami ruchu robotniczego • porównuje strukturę społeczeństwa feudalnego ze społeczeństwem industrialnym • analizuje sprzeczności interesów między mocarstwami a dążeniami wolnościowymi narodów	• ocenia trwałość i sprawiedliwość decyzji kongresu wiedeńskiego z perspektywy tłumionych narodów • dokonuje bilansu rewolucji przemysłowej (postęp technologiczny vs koszty społeczne i praca dzieci) • formułuje i argumentuje własne stanowisko w sporze ideologicznym XIX wieku
2. Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim	• definiuje pojęcia: autonomia, germanizacja, rusyfikacja, noc listopadowa, Wielka Emigracja • podaje daty: utworzenie Królestwa Polskiego (1815), wybuch powstania listopadowego (29/30 XI 1830) • identyfikuje postacie: Adam Mickiewicz, Piotr Wysocki, Józef Chłopicki, car Aleksander I	• wyjaśnia specyfikę ustroju Królestwa Polskiego (unia personalna, konstytucja a praktyka rządów) • wyjaśnia przyczyny powstawania tajnych związków młodzieżowych (filomaci, filareci) • omawia reformy gospodarcze Ksawerego Druckiego-Lubeckiego	• wskazuje na mapie granice podziału ziem polskich (Kongresówka, Księstwo Poznańskie, Wolne Miasto Kraków) • lokalizuje miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego (Grochów, Ostrołęka) • porównuje położenie Polaków w trzech zaborach pod kątem swobód narodowych • przypisuje dzieła polskiego romantyzmu do ówczesnych realiów politycznych	• analizuje wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny wybuchu powstania listopadowego • porównuje programy obozów Wielkiej Emigracji (Hotel Lambert a Towarzystwo Demokratyczne Polskie)	• ocenia postawę dyktatorów i wodzów powstania listopadowego pod kątem ich kompetencji i wiary w sukces • dokonuje krytycznego bilansu powstania listopadowego (represje, likwidacja autonomii a ocalenie tożsamości)

Dział tematyczny	Dopuszczający (2) <i>Konieczne: podstawy, pojęcia, daty</i>	Dostateczny (3) <i>Podstawowe: proste opisy i relacje</i>	Dobry (4) <i>Rozszerzające: zjawiska, praca z mapą</i>	Bardzo dobry (5) <i>Dopełniające: związki przyczynowo-skutkowe</i>	Celujący (6) <i>Wykraczające: ocena, źródła, problemowe</i>
3. Europa i świat po Wiośnie Ludów	• wyjaśnia pojęcia: secesja, abolicjonizm, kolonializm, imperializm, sufrażystki • podaje daty: wojna secesyjna (1861–1865), zjednoczenie Włoch (1861), zjednoczenie Niemiec (1871) • rozpoznaje postacie: Abraham Lincoln, Giuseppe Garibaldi, Otto von Bismarck	• wyjaśnia przyczyny konfliktu między Północą a Południem w USA • tłumaczy różnice między zjednoczeniem Włoch („oddolnym”) a zjednoczeniem Niemiec („krwią i żelazem”) • charakteryzuje cechy gospodarki drugiej rewolucji przemysłowej	• omawia etapy scalania ziem włoskich i niemieckich na mapach historycznych • analizuje teksty źródłowe (np. Deklaracja emancypacji Lincolna, mowy Bismarcka) • porządkuje chronologicznie procesy zjednoczeniowe w Europie	• porównuje strukturę gospodarczą Północy i Południa USA i jej wpływ na wybuch wojny • wskazuje związki przyczynowo-skutkowe między postępem technicznym a podbojami kolonialnymi • analizuje skutki powstania II Rzeszy Niemieckiej dla układu sił w Europie	• ocenia metody polityczne Ottona von Bismarcka z perspektywy standardów XIX w. i etyki • dokonuje bilansu wojny secesyjnej w kontekście zniesienia niewolnictwa i praw obywatelskich • formułuje argumenty w debacie nad etycznymi i gospodarczymi skutkami imperializmu
4. Ziemie polskie po Wiośnie Ludów	• wyjaśnia pojęcia: branka, powstanie styczniowe, praca organiczna, praca u podstaw, Kulturkampf • podaje daty: manifestacje patriotyczne (1861), wybuch powstania styczniowego (22 I 1863), uwłaszczenie (1864) • wskazuje postacie: Aleksander Wielopolski, Romuald Traugutt, Michał Drzymała, Hipolit Cegielski	• omawia programy obozów „białych” i „czerwonych” przed wybuchem zrywu • wyjaśnia idee pracy organiczej i pracy u podstaw jako alternatywy dla walki zbrojnej • opisuje przejawy polityki rusyfikacji oraz germanizacji (w tym strajk dzieci we Wrześni)	• wskazuje na mapie zasięg działań powstańczych w 1863 r. i granice kordonów zaborczych • wykorzystuje fragmenty Manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego do analizy obietnic społecznych • interpretuje dzieła sztuki i ikonografię z epoki (np. cykle rysunkowe Artura Grottgera)	• analizuje i porównuje sytuację Polaków pod trzema zaborami w II połowie XIX wieku • charakteryzuje strukturę i funkcjonowanie polskiego państwa podziemnego w 1863 roku • wyjaśnia przyczyny przejścia od walki insurekcyjnej do działalności legalnej po 1864 r.	• ocenia politykę margrabiego Aleksandra Wielopolskiego oraz motywy zarządzenia branki • waży argumenty „za” i „przeciw” celowości zrywu styczniowego (represje a tożsamość narodu) • ocenia skuteczność oporu cywilnego i patriotyzmu gospodarczego w zestawieniu z walką orężną
5. I wojna światowa	• wyjaśnia pojęcia: kocioł bałkański, państwa centralne, ententa, wojna pozycyjna • podaje daty: wybuch wojny (1914), odzyskanie niepodległości przez Polskę / rozejm (11 XI 1918) • wskazuje postacie: Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Jan Paderewski, Woodrow Wilson	• wyjaśnia bezpośrednią (Sarajewo) oraz głębokie przyczyny wybuchu wojny światowej • opisuje pojęcie „wojny totalnej” i jej wpływ na życie ludności cywilnej oraz pozycję kobiet • wyjaśnia wpływ nowej techniki wojσκowej (czołgi, gazy bojowe, lotnictwo) na sposób walki • omawia międzynarodowe znaczenie 13. punktu orędzia prezydenta Wilsona dla Polski	• wskazuje na mapie fronty wojny oraz państwa rywalizujących bloków militarnych • analizuje zmiany granic w Europie po upadku trzech cesarstw na mapie historycznej • porównuje orientację proaustriacką (Piłsudski) z prorosyjską i proalianską (Dmowski)	• analizuje przyczyny i skutki rewolucji w Rosji (1917 r.) oraz wycofanie się jej z wojny • charakteryzuje szlak bojowy i znaczenie formacji polskich (Legiony Polskie, Błękitna Armia) • analizuje warunki walki i codzienność żołnierzy na podstawie relacji pamiętnikarskich	• ocenia znaczenie czynników (oręż, dyplomacja, upadek zaborców) w procesie odrodzenia Polski • ocenia skutki I wojny światowej w wymiarze społecznym, demograficznym i politycznym • ocenia stabilność nowego ładu wersalskiego w kontekście zagrożeń powojennego pokoju

Dział tematyczny	Dopuszczający (2) <i>Konieczne: podstawy, pojęcia, daty</i>	Dostateczny (3) <i>Podstawowe: proste opisy i relacje</i>	Dobry (4) <i>Rozszerzające: zjawiska, praca z mapą</i>	Bardzo dobry (5) <i>Dopełniające: związki przyczynowo-skutkowe</i>	Celujący (6) <i>Wykraczające: ocena, źródła, problemowe</i>
6. Świat w okresie międzywojennym	- definiuje pojęcia: faszyzm, nazizm, stalinizm, totalitaryzm, autorytaryzm, wielki kryzys - podaje daty: marsz na Rzym (1922), czarny czwartek (1929), objęcie władzy przez NSDAP (1933) - rozpoznaje postacie: Benito Mussolini, Adolf Hitler, Józef Stalin, Franklin D. Roosevelt	- wyjaśnia przyczyny popularności haseł faszystowskich i nazistowskich w Europie - wskazuje różnice i podobieństwa między ustrojem totalitarnym a autorytarnym - omawia istotę programu New Deal jako interwencjonizmu państwowego w kryzysie - charakteryzuje system radziecki: przymusową kolektywizację rolnictwa, Gułag i Wielki Terror	- lokalizuje na mapie państwa totalitarne w Europie (III Rzesza, ZSRS, Włochy) - rozpoznaje mechanizmy propagandy (kult jednostki, wizerunek wroga) na plakatach z epoki - analizuje fragmenty aktów prawnych reżimów (np. ustawy norymberskie)	- analizuje metody totalitarnej indoktrynacji młodzieży (Hitlerjugend, Komsomol) - wyjaśnia związek między kryzysem gospodarczym a upadkiem demokracji parlamentarnych - porównuje zbrodniczą ideologię nazistowską z ideologią komunistyczną	- ocenia tragiczne skutki moralne i społeczne funkcjonowania państw totalitarnych - dokonuje krytycznej oceny polityki ustępstw mocarstw zachodnich (appeasement) wobec Hitlera
7. Polska w okresie międzywojennym	- wyjaśnia pojęcia: naczelnik państwa, Sejm Ustawodawczy, sanacja, autorytaryzm, COP - podaje kluczowe daty: 11 XI 1918, Bitwa Warszawska (1920), przewrót majowy (1926) - wskazuje postacie: Gabriel Narutowicz, Władysław Grabski, Eugeniusz Kwiatkowski	- wyjaśnia trudności integracji ziem polskich po 123 latach rozbicia dzielnicowego - omawia przyczyny i znaczenie zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej dla granic i bytu RP - wskazuje różnice ustrojowe między konstytucją marcową (1921) a kwietniową (1935) - charakteryzuje strukturę narodowościową i wyznaniową odrodzonego społeczeństwa	- porządkuje chronologicznie etapy formowania granic (powstania śląskie, wielkopolskie, plebiscyty) - lokalizuje na mapie podział na Polskę „A” i „B” oraz inwestycje modernizacyjne (Gdynia, COP) - odczytuje intencje autorów z dokumentów państwowych, odezw i artykułów prasowych	- porównuje koncepcję inkorporacyjną R. Dmowskiego z federacyjną J. Piłsudskiego - analizuje przewrót majowy, ważąc racje zwolenników sanacji oraz obrońców demokracji	- ocenia bilans osiągnięć gospodarczych II RP (Gdynia, COP, waluta) w kontekście ubóstwa wsi - formuluje i argumentuje ocenę autorytarnych rządów sanacji po 1926 roku

KLASA 8 – HISTORIA

Dział tematyczny	Dopuszczający (2) <i>Konieczne: podstawy, pojęcia, daty</i>	Dostateczny (3) <i>Podstawowe: proste opisy i relacje</i>	Dobry (4) <i>Rozszerzające: zjawiska, praca z mapą</i>	Bardzo dobry (5) <i>Dopełniające: związki przyczynowo-skutkowe</i>	Celujący (6) <i>Wykraczające: ocena, źródła, problemowe</i>
1. II wojna światowa	- podaje daty: 1 IX 1939, 17 IX 1939, 22 VI 1941, 7 XII 1941, 8 V 1945 - definiuje pojęcia: Blitzkrieg, Holokaust, getto, obóz koncentracyjny, Wielka Trójka - rozpoznaje postacie: Stefan Starzyński, Winston Churchill, Franklin D. Roosevelt, Józef Stalin	- porównuje cele i metody okupacji niemieckiej i sowieckiej na ziemiach polskich - wyjaśnia zorganizowany i bezprecedensowy charakter zagłady Żydów - wyjaśnia znaczenie bitew przełomowych dla losów wojny (np. Stalingrad, El Alamein) - omawia powody uformowania się koalicji aliantów	- wskazuje na mapie kierunki agresji z września 1939 r., podział ziem polskich i tereny zagłady - porządkuje chronologicznie etapy wojny i konferencje Wielkiej Trójki - odczytuje informacje bezpośrednio z paktu Ribbentrop-Mołotow i plakatów wojennych	- analizuje czynniki, które zadecydowały o klęsce Polski w wojnie obronnej 1939 roku - porównuje aparat terroru hitlerowskiego z terrorem stalinowskim - charakteryzuje postawy ludności cywilnej w okupowanej Europie wobec Holokaustu	- ocenia postawę sojuszników zachodnich (Wielkiej Brytanii i Francji) wobec Polski w 1939 r. - ocenia dalekosiężne skutki konferencji w Jałcie dla suwerenności Polski i podziału Europy - weryfikuje wojenne materiały propagandowe, wskazując mechanizmy manipulacji i dezinformacji

Dział tematyczny	Dopuszczający (2) <i>Konieczne: podstawy, pojęcia, daty</i>	Dostateczny (3) <i>Podstawowe: proste opisy i relacje</i>	Dobry (4) <i>Rozszerzające: zjawiska, praca z mapą</i>	Bardzo dobry (5) <i>Dopełniające: związki przyczynowo-skutkowe</i>	Celujący (6) <i>Wykraczające: ocena, źródła, problemowe</i>
2. Polacy podczas II wojny światowej	- definiuje pojęcia: Generalne Gubernatorstwo, Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa, Szare Szeregi - podaje daty: układ Sikorski-Majski (1941), zbrodnia katyńska (1943), powstanie warszawskie (1 VIII 1944) - wskazuje bohaterów: gen. Władysław Sikorski, rotmistrz Witold Pilecki, Irena Sendlerowa, Jan Karski	- wyjaśnia różnice w położeniu ludności w Generalnym Gubernatorstwie a na ziemiach wcielonych - omawia politykę eksterminacji polskich elit (Akcja AB, Katyń) - wyjaśnia fenomen i podziemne struktury państwowe Polskiego Państwa Podziemnego - omawia kryzys w relacjach polsko-radzieckich po ujawnieniu zbrodni katyńskiej	- lokalizuje na mapie strefy okupacyjne, obszary akcji „Burza” i miejsca kaźni (Katyń, Palmiry) - analizuje fragmenty układu Sikorski-Majski i rozkazy Komendy Głównej AK - porządkuje chronologicznie wydarzenia walki zbrojnej i działania rządu na uchodźstwie	- analizuje postawy Polaków wobec Holokaustu (od pomocy i „Żegoty” po postawy bierności) - przedstawia uwarunkowania geopolityczne i militarne w Warszawie latem 1944 roku - porównuje dokumenty i fakty w sprawie zbrodni katyńskiej z kłamstwem sowieckim	- ocenia decyzję o wybuchu Powstania Warszawskiego pod kątem racji moralno-politycznych i strat - ocenia politykę mocarstw zachodnich wobec dramatu powstania i polskich dążeń wolnościowych
3. Świat po II wojnie światowej	- wyjaśnia pojęcia: zimna wojna, żelazna kurtyna, doktryna Trumana, Plan Marshalla, dekolonizacja - podaje daty: powstanie ONZ (1945), powstanie NATO (1949), Układ Warszawski (1955), mur berliński (1961) - rozpoznaje postacie: Harry Truman, Winston Churchill, Mahatma Gandhi, David Ben Gurion	- wyjaśnia genezę zimnej wojny i podziału globu na dwa wrogie obozy ideologiczne - opisuje cele powołania ONZ, NATO, Układu Warszawskiego i Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej - wskazuje przyczyny upadku tradycyjnych imperiów kolonialnych - charakteryzuje tło powstania państwa Izrael i źródła napięć na Bliskim Wschodzie	- wskazuje na mapie państwa bloku zachodniego i wschodniego oraz linię podziału Europy - porządkuje chronologicznie kryzysy międzynarodowe (blokada Berlina, wojna w Korei) - analizuje fragmenty przemówienia Churchilla w Fulton i Deklaracji Praw Człowieka ONZ	- porównuje rozwój gospodarczy i swobody obywatelskie w RFN i NRD - analizuje doktrynę wzajemnego odstraszania i wpływ wyścigu zbrojeń na stabilność świata - badą powiązania między procesem dekolonizacji a rywalizacją mocarstw w Trzecim Świecie	- ocenia skuteczność ONZ w zapobieganiu konfliktom zbrojnym na świecie - analizuje propagandowy charakter plakatów zimnowojennych jako oręża walki psychologicznej
4. Polska po II wojnie światowej	- definiuje pojęcia: repatriacja, Ziemie Odzyskane, akcja „Wisła”, żołnierze niezłomni, stalinizm - podaje daty: referendum ludowe (1946), wybory (1947), powstanie PZPR (1948), Październik (1956) - wskazuje postacie: Bolesław Bierut, Władysław Gomułka, kard. Stefan Wyszyński, „Inka”	- wyjaśnia przyczyny i skutki zmian terytorialnych Polski i jednolitości narodowościowej po 1945 r. - omawia mechanizmy przejmowania władzy przez komunistów i likwidację opozycji legalnej (PSL) - charakteryzuje przejawy państwa totalitarnego w Polsce lat 50. (terror UB, cenzura, walka z Kościołem)	- wskazuje na mapie nowe granice państwa, Ziemie Odzyskane oraz kierunki migracji ludności - porządkuje chronologicznie kluczowe wydarzenia polityczne w Polsce lat 1945–1956 - rozpoznaje na powojennych plakatach elementy indoktrynacji, socrealizmu i kultu jednostki	- analizuje wpływ decyzji mocarstw w Jałcie i Poczdamie na powojenną zależność Polski od Moskwy - porównuje okres stalinowskiego terroru z odwilżą polityczną po październiku 1956 r. - omawia społeczne konsekwencje powojennej industrializacji (plan sześcioletni) i migracji do miast	- ocenia postawy Polaków wobec komunistycznej dyktatury (od oporu orężnego po przystosowanie) - ocenia niezłomną postawę prymasa Stefana Wyszyńskiego i Kościoła w obronie wolności narodu - wskazuje fałszerstwa władz w komunikatach z referendum 1946 r. i wyborów 1947 r.

Dział tematyczny	Dopuszczający (2) <i>Konieczne: podstawy, pojęcia, daty</i>	Dostateczny (3) <i>Podstawowe: proste opisy i relacje</i>	Dobry (4) <i>Rozszerzające: zjawiska, praca z mapą</i>	Bardzo dobry (5) <i>Dopełniające: związki przyczynowo-skutkowe</i>	Celujący (6) <i>Wykraczające: ocena, źródła, problemowe</i>
5. Upadek komunizmu	• wyjaśnia pojęcia: NSZZ „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół, wybory kontraktowe, Jesień Ludów • podaje daty: sierpień 1980, wprowadzenie stanu wojennego (13 XII 1981), wybory (4 VI 1989) • wskazuje postacie: Lech Wałęsa, Wojciech Jaruzelski, Jan Paweł II, Tadeusz Mazowiecki	• wyjaśnia przyczyny fali strajków w 1980 r. oraz unikalny charakter ruchu „Solidarność” • omawia cele władzy komunistycznej przy ogłaszaniu stanu wojennego w 1981 roku • wyjaśnia wpływ polityki Michała Gorbaczowa (głasnost, pieriestrojka) na kraje bloku • wyjaśnia znaczenie kompromisu Okrągłego Stołu dla zapoczątkowania transformacji	• lokalizuje na mapie państwa bloku wschodniego, w których obalono komunizm w 1989 roku • interpretuje historyczne plakaty wyborcze Komitetu Obywatelskiego z 1989 r. • analizuje postulaty sierpniowe jako odbicie warunków bytowych i pragnień wolnościowych Polaków	• analizuje wpływ załamania gospodarczego PRL na konieczność ustępstw ze strony PZPR • porównuje drogę Polski do wolności z rewolucjami w Czechosłowacji, Rumunii i NRD • demaskuje techniki manipulacji i język propagandy PRL z okresu stanu wojennego	• ocenia moralne i polityczne dylematy obrad Okrągłego Stołu i ich skutki dla suwerenności III RP • ocenia wkład polskiej „Solidarności” w demontaż powojennego ładu komunistycznego w Europie
6. Polska i świat w nowej epoce	• definiuje pojęcia: gospodarka rynkowa, prywatyzacja, NATO, Unia Europejska, globalizacja, terroryzm • podaje daty: rozpad ZSRS (1991), Polska w NATO (1999), Polska w UE (2004), zamachy z 11 IX 2001 • wskazuje postacie: Leszek Balcerowicz, Aleksander Kwaśniewski, Borys Jelcyń	• wyjaśnia przyczyny ostatecznego rozpadu Związku Sowieckiego • tłumaczy istotę przejścia od gospodarki nakazowo-rozdziałowej do rynkowej (plan Balcerowicza) • omawia militarne i gospodarcze korzyści dla bezpieczeństwa Polski wynikające z członkostwa w NATO i UE • charakteryzuje przejawy globalizacji we współczesnej kulturze i gospodarce	• wskazuje na mapie nowe państwa powstałe po rozpadzie ZSRS, Jugosławii i Czechosłowacji • odczytuje wskaźniki społeczno-gospodarcze (inflacja, bezrobocie) z wykresów i tabel lat 90. • przyporządkowuje skutki społeczne do konkretnych decyzji reformatorskich przełomu epok	• zestawia wielki sukces modernizacyjny III RP z kosztami społecznymi (upadek PGR-ów, bezrobocie) • analizuje podłoże regionalnych konfliktów etnicznych (wojna w byłej Jugosławii) • rozróżnia pozytywne aspekty globalizacji technologicznej od jej zagrożeń kulturowych	• ocenia bilans pierwszych lat transformacji ustrojowej w Polsce i trafność podjętych reform • ocenia skuteczność współczesnych sojuszy (NATO, ONZ) w obliczu nowych wyzwań i terroryzmu